

Joža Vovk

Kako so Zaplankarji luno gasili

To vam je bil dan za Zaplanke, kakršnega ne pomnijo niti najstarejši vaščani. Zaplanke so obogatele za novo pridobitev — in po čigavi zaslugi, vas vprašam? Saj ni nobenega dvoma. Ata župan Teleban so bili tisti, ki so omogočili Zaplankarjem, da se je pri njih kakor pri vseh naprednih ljudeh ustanovilo prepotrebno društvo za gašenje ali kakor temu društvu povsod pravijo: »gasilsko društvo«.

In tisto nedeljo je bilo gasilsko slavje. Na smete misliti, da je bil to kak miš-maš, ne, to je bilo slavje, ki bi zaslužilo, da ga prenašajo vse radijske postaje. A Zaplankarji so skromni. Niso hoteli tega. Sami zase so napravili veselico in pol. To je bila namreč prva gasilska veselica novoustanovljenega »Gasilskega društva Zaplanke«.

Pomislite samo in predstavljajte si ata župana z njegovim trebuščkom v gasilski uniformi! Pa kaj to! Vsi vrlji možje in fantje v svojih uniformah. Pa tudi to še ni nič posebnega. Milostljiva gospa županja, gospa Telebanova s klobučkom na glavi in sedeča poleg zaslužnega svojega moža! To, to! Da ste jo videli, kako je sedela! Za svoje sosede se kar zmenila ni, ker je imela samo ena to čast, da je bila pokroviteljica tega slavnega slavlja.

Sicer je pa bilo kakor na vsaki veselici. Pili so in jedli, godce so imeli, starejši so modrovali, mlajši so se vrteli, zdaj pa zdaj je veselo ozračje presekala gromovit vrisk. Veselje je rastlo od trenutka do trenutka in vsi so se čudili, zakaj se niso že prej spomnili, da bi ustanovili gasilsko društvo, saj to je nekaj tako imenitnega. Toda ata župan že vse uredi o pravem času, slava mu! Zato so ga pa tudi pri priči izvolili za načelnika, a nikakor ne samo zaradi zaslug, marveč tudi zaradi izrednih sposobnosti, ki jih je že ponovno in ponovno pokazal.

Na večer, ko je veselje že prikipelo skoraj do vrhunca, so ata župan zapovedali muzikantom, naj za nekaj časa prenehajo, ker žele še nekaj povedati zbranemu občinstvu. Takoj so vsi razumeli, kaj se pripravlja, in so se zgrnili okrog mize, kjer sta sedela gospa županja in gospod župan. Nagnili so ata župan še čašico in potem se dvignili in stopili na stol, kajti slišati jih mora vsakdo!

»Zaplankarji moji, gasilski tovariši!« so vzklikli in vse je potihnilo. »Srce mi poskakuje od veselja, ko vas gledam, kako ste veseli in navdušeni za naše novo društvo. Prepričan sem v dno duše, da bo to društvo, ki smo ga po moji zaslugi (medklic: Tako jel!) ustanovili, prineslo nam novega poleta in novega zagona v življenje. Gasilec mora biti vsak hip pripravljen, da se žrtvuje, da pomaga, da gasi, če kje nastane ogenj. Bog nam je prizanašal in več let v naši vasi ni še nič pogorelo, a s tem še ni rečeno, da ne smemo ustanoviti gasilskega društva. Danes, še nočoj, še v tem trenutku lahko nastane požar in morali bomo zapustiti veselo družbo in iti na pomoč bližnjemu, morali bomo gasiti. Morda se to ne bo zgodilo, a pripravljeni bodimo vsak čas, da stečemo s svojo brizgalno in s svojimi

rokami kamor koli, kjer bi le potrebovali naše pomoči. Šele tedaj, ko bo res prišel tak trenutek, šele tedaj, pravim, se bo pokazala naša pripravljenost. Srečen sem, da smo tako lepo pričeli, in moja želja je, da bi to navdušenje, ki danes gori v vas, ne ugasnilo, ampak raslo in nas podpiralo v težkem in odgovornem delu za našo pomoč bližnjemu. Bog vas živi, slavnih gasilci, dvigam ponovno svojo čašo in vas kličem k složnemu delu!»

Val navdušenja in ploskanja se ni hotel poleči, tako so bili vsi veseli in ponosni na svojega župana in na svojega gasilskega načelnika. Spet so zapeli in godci so udarili, da so se vsi začeli vrteti. Le ata župan so sedeli in z zadovoljnim obrazom gledali svoje podanike, ki so še vedno vzklikali

svojemu županu in načelniku. Gospa županja se je kar topila od sreče. Čez čas se je pa sklonila k svojemu možičku in mu šepnila na uho:

»Kaj meniš, ljubi možiček, kdaj boš pa dobil kakšno odlikovanje, ker si ustanovil gasilsko društvo?«

»Ljuba moja,« pravijo ata župan, »malo potrpi, to ne gre tako hitro. To še ni nič, če sem društvo ustanovil, in zato še ne dajejo odlikovanj. Morali se bomo pač najprej izkazati, potem pa ne rečem, da bi ne padla kaka kolajna tudi na moja junaška prsa.«

»To se pravi, da bi morali nekje zares gasiti.«

»Kakopak, zares bi morali gasiti, potem bom pa dobil odlikovanje.«

»Veš, tako bi bila ponosna, če bi ti imel kako odlikovanje. Župan si, pa nimaš še nobene medalje. Oh, ko bi vsaj kje začelo goreti, da bi se izkazali, potem praviš, da bi dobil odlikovanje.«

»Seveda, tega bi bilo treba.«

Tako se je menila s svojim možem in gospa županja si je neizrečeno želela, da bi nekje začelo goreti, kjer koli, da bi bil potem njen mož odlikovan in bi nosil zlato kolajno.

Počasi se je začelo mračiti in dan se je nagibal k večeru, najslavnejšemu večeru, kar so jih Zaplanke kdaj doživele. Veselje ni hotelo ponehati, vse je vrelo in človek bi mislil, da bodo Zaplankarji znoreli od veselja in navdušenja.

Nenadoma je pa med petje in veselje kakor strela udaril strašen klic: »Goriii, goriii...!«

Vse je v hipu potihnilo za nekaj trenutkov in veseli obrazi so se zresnili. Potem se je začelo beganje sem in tja in nekdo je pritajeno vprašal: »Kje gori?«

»Ljudje božji, ali ne vidite? Hrib, naš hrib gori na drugi strani!«

Vse oči so se zazrle tja v Zaplankarski hrib, nad katerim je žarelo, kakor da bo vsak čas sonce vzšlo. Da, strah in groza, nekje gori, gotovo je to sam hrib, ki gori na drugi strani. Oblaki nad hribom se spreminjajo v žarki luči, ogenj mora biti res velik, strašen.

»Tak, kaj zdaj zijate, zijala zijalasta? Zdaj bomo šli gasit!« je nekdo vzkliknil in stekel po vasi.

»Gasit, gasit, gasit!« je odmevalo po vasi in začeli so tekati, vsak je že imel svoje naročilo zaradi prevoza brizgalne, vode, cevi, gasilnega orodja, gasilnih oblek in tako dalje. Nastala je zmešnjava, kričanje vsevprek, zlasti ženske niso našle sape, najprej zaradi strahu pred ognjem, potem pa zaradi prevelikega vpitja.

Kajpak ata župan Teleban niso zaostajali za drugimi, kajti hoteli so dokazati, da so samo oni zmožni poveljevati in voditi tako težko in odgovorno delo. Malo so gledali okoli sebe in niti obraza niso spremenili, strahu sploh poznali niso. Saj bi bil strah v tem trenutku lahko usodnega pomena, tudi majhna neprevidnost ali pre nagljenost bi znala delu mnogo škodovati. Zato so pa ata župan Teleban čisto mirno, skoraj potihlo delili povelja in nadzirali, če gre vse v redu, in hvala Bogu, šlo je.

Gospa županja je pa nepremično sedela za mizo pri svojem kozarcu in se smehljala.

Prišla je mimo Bobkova žena in ko jo je videla, kako zadovoljno sedi, se je ustavila pred njo in ji rekla: »Za božjo voljo, gospa, kako morete biti tako mirnodušni, ko gori, vi pa sedite tako zadovoljno? Ali vas prav nič ni strah? Jaz se pa vsa tresem, za hribom je naš gozd in lahko nam ves pogori!«

»Jaz se pa prav nič ne bojim. Hvala Bogu, da je le začelo goreti, zdaj, tako upam, bo že šlo v redu.«

»Kaj? Vam se pa še prav zdi, da gori, in zdaj pravite, da bo že šlo v redu, samo da je goreti začelo!«

»Res, pogledjte, pogasili bodo in potem bo v časopisih, kako so Zaplankarji korajžno gasili in moj mož bo dobil odlikovanje, ker je prvi pri gasilcih. Tvoj bo pa drugič dobil, vsi naenkrat ne morejo!«

Bobkova žena je naredila tak obraz in tako se ji je nos povesil, da bi ji najrajši od same jeze in zavisti spraskala oči. Ta je pa lepa, županovi gospe se zdi vseeno, če še nocoj vse Zaplanke pogore, samo da se bo potem ona bahala z moževno medaljo! Brž je šla po vasi in pripovedovala neverjetno storijo vsem sosedam in vse so pihale od jeze nad županovo gospo. To je pa res neumno. Kaj pa če je v svojem pohlepu in častiželjnosti sama dala zažgati hrib samo zato, da bo njen mož dobil odlikovanje, čeprav sam še gasil ne bo, samo ukazoval drugim in se sprehajal okrog njih. Fej jo bodi, babnico grdo!

Ženske so ropotale po vasi, na potoku je bilo pa že vse živo. So že privlekli tja svojo brizgalno, merili in stikali cevi. Vzbudil se je dvom, ali bo nesla brizgalna vodo čez hrib, in soglasno so sklenili, da mora. Na vsak način, saj ni tako visoko, brizgalna pa tudi ni taka kakor bezgove. Priprave so šle h koncu, nad hribom je pa žarelo in nad smrekami so viseli rdeči oblaki. Res strašno mora goreti, ves hrib z druge strani gori. Nič se ne smejo obotavljati, vsak trenutek, ki je zamujen, pomeni tisočake škode...

»Zdaj!« so ukazali resno in rezko ata župan in curek je švignil kvišku. Prvi curki vode so zadeli še v smreke v hribu, naslednji so se pa že dvignili visoko v zrak in srečno pristali na drugem bregu. Imenitno je šlo. Štirje krepki možje so držali cev, okrog njih je vse migalo. Curek se je svetil v žarkih. Ženske so stale nekoliko v ozadju in jeza se jim je že nekoliko ohladila. Poslušale so in splošno mnenje je prevladovalo, da se v resnici sliši šum, ko voda za hribom pada naravnost v ogenj.

Čim bolj so gasili in čim več vode je frčalo na drugo stran hriba, tem močnejše se je ogenj svetil. Nič hudega, ga bodo že ukrotili. Samo

če v potoku vode zmanjka? To bi bilo pa kaj nerodno. Sicer bodo pa prej ogenj ukrotili.

»Pa ta čudni smrad, to je pa res grozno...« je rekel nekdo.

»Saj nič ne smrdi! Kdo pa pravi, da smrdi?«

»I no, smodi se tam zadaj, pa smrdi po ognju. Cmari se nekaj. Tak ogenj, prijatelj božji, pomisli vendar, pa nos nastavi, pa boš videl, kako smrdi. Tako-le smrdi, če ves gozd gori...«

In začeli so dvigati nosove in skupno so ugotovili, da res smrdi, kakor da bi se nekaj smodilo. Kakopak, tak ogenj, ves hrib v ognju — pa bi ne smrdelo, saj vse vprek gori z zemljo vred.

Od potoka proti vasi so se zaslišali zategli klici: »Vode! Vode bo zmanjkalo. V potoku samo še curlja...«

Zdaj je vse spreletela groza. Kako naj gase? Brez vode ne bo šlo. Zdaj se bo ogenj širil, čez hrib bo prišel in vso vas bo uničil. To bo žalostno. Saj je ogenj vedno večji, vedno bolj se žari nad hribom. Ali je bila vsa voda iz potoka samo kakor pljunek na drugo stran hriba?

Nihče ni vedel, kaj naj store, ali naj gredo kar domov in naj znosijo vse iz hiš in rešijo, kar se rešiti da? Toda ata župan Teleban niso kratke pameti in niso omahljivi kakor drugi Zaplankarji. Na brizgalno so stopili in ukazali z mogočnim glasom: »Po škafe! Iz vodnjakov nosite vodo pod brizgalno in ogenj bomo ukrotili. Vsi in urno! Na pomoč!«

Spet je zašumelo, zapele so črpalke pri vodnjakih, iz kuhinj in kapnic so nosili vodo. Tekali so vse vprek s polnimi škafi in vsakdo je do potoka že pol škafa vode polil, ker se mu je tako mudilo. Vsi mokri so letali in upanje jih je priganjalo, upanje, da so vendar rešeni požara. Ata župan so res modri kakor nihče na svetu! Prosim vas, komu bi pa prišlo na misel, če zmanjka vode v potoku, da je rešitev potem tako preprosta in lahka, kakor so ukrenili gospod župan?

Nazadnje so bili vsi upehani in vsi premočeni in nekateri so se že bali, da bo še v vodnjakih pošla voda in da bo ves trud zastonj. Tudi atu županu Telebanu so šli lasje že nekoliko pokonci, kajti lahko bi se zgodilo da bi se ogenj kljub njihovi modrosti razširil in pridiavljal nad Zaplanke, potem pa seveda zbogom Zaplanke in zbogom ata župan in zbogom odlikovanje. To slednje se je tudi gospe županji zdelo najhujše. Pristopila je k svojemu zaskrbljenemu možu in ga povprašala:

»Ti, ali z odlikovanjem ne bo nič, če vas pogori?«

»Ne vem,« so žalostno rekli ata župan.

»Moral bi upoštevati, saj si se veliko trudil, ogenj je pač tako velik, da se kaj drugega ne da narediti...«

Tedaj je pa nad hribom zažarelo z vso močjo in vsi so pričakovali, da se bo plamen zdaj zdaj dvignil čez hrib.

Najprej se je prikazalo nekaj čisto rdečega, kakor majhen ognjen zubelj. Gasilci so pomerili cevi nanj, a vode ni bilo več...

»Zgubljeni smo...« so tarnali vsi vprek in začeli na tihem obupavati. Zdaj bo vsega konec, zdaj bodo pogorele Zaplanke...

Tisto rdeče nad hribom je raslo in se večalo in v nekaj minutah se je nad hribom smejala v vsem svojem razkošju polna luna. Zaplankarji so strmeli vanjo kakor na odrešilno zvezdo in nepopisno veselje je zavladalo, ker ni nikjer gorelo, ampak je polna luna vzhajala izza hriba. Zdaj bodo torej tudi Zaplanke ostale cele.

»A kako smo mogli biti tako grozno neumni, da smo šli luno gasit?« je nekdo vprašal.

»Pijani smo bili,« je odgovoril prvi.

»Ne, pijani nismo bili,« je rekel drugi. »Res je bilo tako, kakor da bi gorelo.«

»Nič ni bilo tako, kakor da bi gorelo, saj se še kadilo ni in nič ni šumelo, ko je voda padala na ogenj. Ampak ata župan so vsega krivi, ki so nas spodili gasit,« je rekel tretji, ki ni pri volitvah volil Telebana za župana.

»Nič niso ata župan vsega krivi,« je rekla Bobkova žena. »Gospa županova je vsega kriva, ker je hotela na vsak način imeti odlikovanje za svojega moža. Saj mi je sama rekla, da bodo ata župan zdaj dobili medaljo in kako prav se ji je zdelo, da gori. Ona je vsega kriva!«

»Tako je, tako je!« je završalo.

»Nič ni tako!« so rekli ata župan, ki so se že naveličali neumnosti, ki so jih Zaplankarji klatili zaradi te nesrečne polne lune. »Bom povedal, kako je. Jaz sem vedel, da ne gori, vedel sem, da je luna zadaj, a sem hotel samo preizkusiti naše vrle gasilce, če bodo pripravljeni, da zapuste veselico in gredo požrtvovalno na gasilsko delo. Slava in čast našim gasilcem, to prvo preizkušnjo ste res imenitno prestali. Dobro smo gasili, pokazali smo, da se ne bojimo, če bi gorel ves hrib z Zaplankami vred. Slava vam!«

»Slava!« je odjeknilo čez hrib in proti luni, ki se je smejala vsem Zaplankarjem in silni modrosti ata župana Telebana.

